

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken October' 17-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Orosz Birodalom.

Egy *Belgiumi* újság nagyon megsalta 's rútvédésre vette Olvasóit 's mind azokat az egyéb. Európai újságleveleket, kik utánna azt a' tikkelyt kiadtak, melyben a' mondatott, hogy a' Kaukasusi Kormányozó-Generális Jermeloff, a' *Persa* Udvarhoz Követnek rendeltétvén, néhány nevezetes Frantziák, kik a' *Napoleon* szolgálatjában Persiában különbözőb útakat tettek volt, most az Orosz Császár' szolgálatjában lévén a' nevezett Orosz Generálist, mint a' követség' tagjai, *Persiába* el fognák kísérni. Ezen hibát ilyen szókkal jobbitotta meg egy más ugyantsak *Belgiumi* újságró: — „Egy Olvasónk, úgy mond, azt erősíti, hogy ezen tikkely, mennyiben a' megnevezett Frantziákat illeti, nem igaz. Az egygyik közzülök Inzsinör Oberslajtnánt Lami, a' ki most lépett *Desmaison* kisaszszonnyal házosságra, Párisban van és azt mondja, hogy eszibe sem jut, hogy mostanság *Persiába* vegye útját, a' hol az 1815-ik esztendőben a' *Sach* nevében néki tétetett szép ajánlásokat megvetette. *Verdier* Oberslajtnántástgot visel az Idrei és Ligerisi departament' Legiójánál. Volt Inzsinör Kapitány *Bontemps*, Helvétziában *Geneva* városában él nyugodalomban; *Lajard* pedig, mint kereskedő, Párisban telepedt meg. Ezen három utolsóknak is tsak annyi kedvek van a' *Persiába* való elútozásra, mint *Laminak*, 's a' többek-

nek is mind azoknak, kik ezen tikkelyben a' minap megnevezettek vala.“

Mihály Orosz nagy Hertzeg, ki a' múlt nyarat a' *Wolga* vidéki tartományokban való útozással töltötte-el, Augustus' 22-dikén *Nizneinogorodba* a' fő városba érkezett, hol a' Nemességet, Tisztviselőket, 's Kereskedőket maga eleibe bocsátotta, a' közönséges katonai 's polgári intézeteket, fogházakat, megnézegette, a' *Costramai* tsudatévő istenannyának szent képét ajtatossággal megsókolta, 's a' környéki Tatar nemzeteknek szokásban lévő ajándékaikat a' söt és kenyeret egy ezüst tányéron elfogadta.

Petersburgi Ivan Mihailow nevű nagy kereskedőház, 700,000 Rubelekből álló kridát hirdetett.

A' *Londoni Kurir* így irt vala nem régen: — „Ugy értettük *Petersburgból*, hogy ezen birodalomnak egy oly részében, a' hova tsak valami kevés befolyását is alig lehetne gondolni a' kereskedésnek, 's a' hol erre nézve a' titkos és tilalmas kereskedésnek valamelly útját tsak feltenni is alig lehetne, mostanság nagyon kedvelen történet adta magát elé. Az Orosz Országlovszék megsajdítván, hogy *Archangel* városában (Északon a' *Dwina* mellett a' *Fejértengertől* 6 óra távolságra), az *Anglus* hajók nagyon kiterjedő tilalmas kereskedést folytatnának, rendeléseket tett, hogy a' dolog legszorosabban vizsgáltsák meg. Ugyjött-ki, hogy a' kikötőhelybéli Vamházaknak titkos ajtaik voltak, melyeknek se-

gedelme által részszerént egészen tilalmas, részszerént pedig a' legnagyobb vámfizetés alá vettelve lévő portékák belogatnak a' birodalomba. Erre nézve mind azokon a' helyeken, a' hol ezen tilalmas kereskedés eránt gyanú lehet, kereskedő hajóinknak evezőik mind elvétettek, hogy az *Orosz Országglószék*nek engedelménélkül egygyik is el ne evezhessen onnét. Ez a' környüállás nem fog ugyan magok a' két Statusok között semmi kedvetlenséget okozni, de fog ám az abba beleavatkozott személyeknek. Ugy itélünk, hogy ezen hajóinkat az azokon találtató portékákkal egygyütt elfoglaltatja az *Orosz Országglószék*: a' maga embercivel pedig, kik bünösöknek fognak találtatni, úgy fog bänni, mint a' birodalombéli törvények fogják kívánni.“

Most elképpen szoll ugyantsak a' nevezett Kurir: — „Az *Orosz Országglószék Pétersburgban* és *Revalban* is az *Archangelihez* hasonló kereskedői tilalmas dolognak akadott nyomába. A' fejér Kartonnak bevitelét megengedi az *Orosz Tarifa*, de a' festettekét vagy nyomtatottakét nem. Az Anglus hajós Kapitányok azonközben módot találtak reá, hogy tsupa festettet vittek-be, melly úgy esett-meg, hogy az *Orosz vámostisztekkel* egygyet értettek, 's ezek a' színes kartont mind úgy irták-be a' laistromba, mint fejtért. A' dolog az által jött világosságra, hogy a' vámos tiszték megváltottak, egy helyről más helyre küldettettek. Ezen visszaélésből sok és nagy károk következhetnek azokra az Anglus kereskedőkre, a' kik magokat efféle próbatételekbe avatták.“

Lengyel Ország.

A' *Warschaui* Municipalis Elölülő Státustanátsos *Woyda*, ilyen Nyilatkozatást intézett a' Kormányozószerék parantolatjából a' közönséghez: — „Mínthogy nemely dolog és kenyér nélkül szükölködő 's másokat megtsaló 's ebből élösködő

emberek, magokat a' Titkos Politzia' Ágenseinek advánki; 's a' lakosokat akképpen ijesztegetvén, hogy őket a' magok tilalmas beszédjeikért a' Politziánál elfogják árulni, ilyen 's több efféle külömbkülömb színek és fogások alatt töllök pénzt tsalnak-ki; holott-pedig a' Kormányozószerék nem tart semmi egyéb féle Politziát annál, melly a' lakosok személye' 's javaik' bátorságára 's a' városi rendnek fenntartatására megkívántatik: erre nézve közönségessé lételi a' Kormányozószerék, hogy ő ennekutánna is tsak a' régi bölts szokást fogja tartani, magát a' nép' közönséges beszélgetéseibe nem avatja; mert megygyözöde van affelől, hogy minden olyan tilalmas, mellyek oda czéloznak, hogy, kivált egy pallérozott és jó principiumokkal bíró nemzetnél a' beszélnek és vélekedés' kinyilatkoztatásának szabadságát megfojtsák, az emberek között felingerlő szembettünöséget 's az Országglószék eránt bizodalmatlanságot gerjesztenek-fel.“

Württembergi Királyság.

A' *Stuttgardi* Udvari újságban ilyen Királyi Nyilatkoztatás fordúl elő: — „Országglásunknak azon czélzása, hogy a' Státus igazgatási alkotmányának minden ágazataiba új és hathatós elevenséget önthessünk, 's azt, a' mi jobb, a' már megismért szükségekkel megegygyező fundamentomokra helyheztehetessük, már kifejeztetve van a' közönség előtt. Biztonságok vagynak kirendeltetve, hogy előreválóképpen kidolgozzák az ezen czélzások elérésére vezérlő fontos tárgyakat, a' mellyek ezek:

1) Ször; az adózás' systemájának megjobbittatása, 's a' Feudalis adózás alól való megvásárlódás.

2) Ször; az Evangelicusok' Egyházi jószágáiknak kiszabattatása.

3) Ször; a' Catholicusok' Egyházi jószágáiknak megfundáltatása.

4) Szer; egy negyedik Biztosságra a' biztattatik, hogy a' Constitúciónak intézeteit, a' mennyiben ezek a' Státus' Rendjeinek képviseleti tárgyát nem illetik, vegye végrehajtó (folyamatba indító) tanácskozás alá.

„Ezen pontok szerént tehát nem soká sok olyan jóltévo' reformatzióknak szemlélését várhatjuk, mellyek a' Státus' az Egyház', és Oskolák' tzelzésaiknek tökéletes végre való hajthatásának mind ez ideig gátat tettek.“

P r u s z s z i a.

Egy *Westphaliai* tudósító így írt a' *Bertini* újságban Sept. 28-dik napján: — „A' Márki papság volt az, melly a' Protestáns Egyházaknak öszszetsatoltatásáról való gondolatot legelőbb bathatósan kinyilatkozattatta 's munkába is vette. Ezen Grófságban már még 1816-nak Juliusában nyilvánosságosan kimondották a' kétféle' Egyházak' papjai, hogy ők egye-ülni szeretnék. Egy ideig tartott tsendes tanátskozás után végezetre Augustus' 15, 17, és 18-dik napjain *Hagenben* közönséges zsinatra 86 papok, mint kirendelt' követek, öszszegyülekeztek; 's még valami 30-tzan önként való indulattal is megjelentek, úgy hogy mind egygyütt a' kétféle' Egyházi ott öszszegyülekezett papi személyek számát száznál jóval többre lehet tenni, kikhez a' *Münsteri*, *Arnsbergi*, és *Trieri* Consistoriumok' Assessorai is hozzájok tsatolták magokat. Ezek a' Reformatzió' innepéhez való elő készületeket a' közönséges hajlandósággal meg-egygyezőleg megtették, 's a' Lutheranum' templomban két napi épületes éneklések, beszédek, 's Egyházi szíves barátság-gal öszszekötött isteni szolgálatot tartottak. A' harmadik napon tzelzött nagy munká-jokat végrehajtották. Már ekkor a' két-féle zsinat' tagjai, mint egy anyának kebelében egy közönséges zsinatban gyüle-keznek öszsze, a' melynek az *Evangeliumi* nevezeténél egyéb nevét ők már

nem esmerik. Nem soká a' *Jülichi* 's *Kliviai* Papi Karok is meg fogják ugyan ezen egygyesülésre hivattatni, oly czél-zással, hogy, ha lehet, a' kétféle' Protes-táns Egyházak minden Rénuusi tartomá-nyokban öszsze tsatoltassanak.“

„En szeretném (így szoll ezen kör-nyülállásokról az úgy nevezett Német *Staatsanzeiger*) látni azt az *Egyházi külömbözést*, mellyet huszonnegy óra alatt el nem lehetne oszlatni, mihelyest az ember a' főbb dologhoz okosan nyul-na, mihelyest a' Dogmaeszegetésnek bé-két hagyna, 's tsak annyiban megegy-gyezhetne, hogy a' kétféle' Egyháznak ösz-szetsatolására leginkább tsak az Egyházi jószágoknak 's kassáknak öszszeöntése, az Egyházi külső hatalomnak 's fenytéktar-tásnak reguláztatása, a' hitbéli gyengéi-beknek bigottságára egy kevésse engedél-mes tekintetek, 's egyéb efféle apróbsá-gok kívántassanak. Ilyen módon állítot-ta meg kevés órák alatt a' Nassaui zsi-nát a' Kolumbus' tojását a' hegyes végin, úgy hogy a' most élőknek, az eddig oly n'béznek tartatott kérdés', qlmés, sebess, és közönséges megelégedéssel lett meg-felytésén való örvendetes elbámulása, va-lósággal hasonlónak tartathatik azokéhoz, a' kik Kolumbussal egygyütt ültek asztal-nál, 's ő a' tolyást a' hegyes végire felál-lította (a' mit már ma a' kis gyermek is meg tudna tenni).“

A' *Kasseli* újság is a' kétféle' Protestáns Egyházaknak ezen egygyesülési buzgósá-gáról beszéllvén, ily megjegyzésen vég-zi szavait: — „Ezen vidéken az egyéb rendbéli pallérozottabb Catholicusok is éppen ily türelemesek, 's tsak a' Papság volna egy kevésse engedőbb: mind a' há-rom Egyházaknak olajtott öszszetsatoló-dása, nem találna ily sok akadályokra.“

A' mit kevés heteknek etelése alatt a' *Washingtoni*, *Szakszoniai*, *Szvéltziai*, *Helvétziai*, és *Hirsbergi* lakosoknak ar-ra a' czélra lett öszszetsatolódásokrol ol-

vastunk, hogy idegen országoknak szerzeményeik, 's kivált fábrikáikból 's egyéb kézműveikből származó drágaságaik nélkül ellegyenek, ugyan ezt olvassuk most a' *Smiedebergi* lakosokrol is. Ez a' törekedés mind nagyobb megnagyobb mértékben terjed az Európai olyan Státusoknak lakosaik között, a' hol a' fábrikák virágzásának még nem a' főbb gráditson való állása, 's több egyéb okok, mintegy valamely más pallérozottabb nemzetnek adófizetőségévé tették vala őket.

B e l g i u m

Közönséges újság levelekben olvasuk, hogy a' Belga Király arra határozta volna magát, hogy tsak hazabéli 's ott a' hazában készült szerzeményekből való ruhát fog ennekutánna a' testén hordozni.

Lüttichbe egy kis könyv jött-ki ily cím alatt: — „*Bizonyos módja annak, hogy miképpen lehessen fábrikáinknak 's kézműveinknek sietséggel való virágzást szerezni?* — Azt mutatgatja az író, hogy a' nemzeti industriának buzdítására nintsen foganatosabb eszköz, mint az, hogy minden Belga férjfi, és aszszonyember esküvéssel megígérje, hogy a' hazában 's hazabéli szerzeményekből készülő ruházatuál egyebet nem visel. — Ezszerént ugyan üldözőbe vették, *Continental Systema* nélküli, magok némely felnyilt szemü Coutinentalis nemzetek, az idegen 's kivált a' Continensen túl készülő portékákat! —

P o r t u g a l l i a.

A' Fő ítélőszék az utóbbi öszszeesküvés' részeseire kimondotta az ítéletet, a' melly szerént 18-tzan feloldoztattak a' vád alól; a' többek halálra ítéltettek. Ezeknek öt napok engedtek, hogy, ha tetézend, apellálhassanak.

Az *Oportói* levelek szerént raj' módjára nyüzsgenek az insurgensek' prédáló hajóji a' Portugallus és Spanyol partok

mellett. Sok szép ragadományra szert tesznek. Már a' Spanyolország és Afrika között lévő tsatorna' torkában is megjeleni mérészlenek a' magok fekete 's veres, és zöld 's veres zászlóikkal. Nem régen éppen a' *Kadiksi* kikötőhely' torka elől tsiptek és vittek-el egy oda való kereskedő hajót. *Vera - Cruzból* most vártak néhány hajókat Kadikaba, melyek piasterekkel vannak terhelve, 's mint-hogy késnek, félelem kezdett uralkodni erántok.

Spanyol Amerika.

Az insurgensek olyan sikeresnek találják a' tengeri prédálást, hogy lassanként már nagyobb és több ágyus hajókat kezdettek építtetni. A' *Buenos-Ayresi* kikötőhelyből Julius' 5-dikén egy oly nagyságú prédáló hajó evezett-ki, hogy 40 ágyukkal és 500 hajós legényekkel van megrakva. A' neve *Consequencia*. —

Chiliben még az insurgensek az erősebbek. A' Királyi seregek' maradványa Falcaguanához vonta öszsze magát, a' honnét, ha az insurgensek által még jobban is szorongattatni talál, hajóra ülni 's Chilit egöszszen oda hagyni szándékszik.

Perubol olyan, de még megmagyarázást kívánó tudósítások érkeztek, melyek szerént a' Királyi seregek és insurgensek között fegyvernyúgvás állott volna lábra. Mi módon eshetett volna ezeknek egymás eránt való megengesztelődése, az idő fogja megmagyarázni. Némely levelek szerént abban egygyeztek-meg az ellenséges részek, hogy Európai Spanyolok uralkodásáról egöszszen lemondjanak.

A' *Montevideói* körülállásokrol kevés napok előtt azt irták, hogy a' Portugallus seregek ott még benn vagynak; hogy a' *Buenos-Ayresi* 's *Brasiliai* Ország-lőszékek között ugyan egyéb eránt nagy barátság uralkodik, de az eleségnek *Buenos-Ayreshől Montevideóba* való általvi-

tettetése még mind eddig szorosán tilalmaztatik, csak némelyeket a' nagy nyereségnek reménlése veszen arra, hogy titkos útakon oda eleséget lopjanak-be: a' szárazon pedig az Artigas seregei zártak-be minden utakat. Más tudósítások azt erőssítik, hogy ezen Portugallus seregek már tsakugyan oda hagyták *Montevideót*, 's visszatértek a' Brasiliai határokra. —

Venezuelának állapotjáról mostanság semmit nem irhattunk, nem azért, mint ha az unalomig eleget nem olvasunk volna felőlle, hanem tsak azért, hogy minden tudósítások, mellyek az ott folyó dolgokat illeték, egymással szüntelenül oly nagyon ellenkeztek, hogy telyes lehetetlen volt valami hitelest kiválasztani közzülök. Valami két héttől fogva minden nap' meg kellett volna táfolnunk azt, a' mit az azelőtt való napon irtunk volna. Eleinten az insurgensek által verették a' közönséges levelek oly nagyon ki a' Királyi seregeket a' *Terra Fermáról*, hogy már azt is alig lehetett tudni, hol állottak-meg. Az után a' Királyi seregek' segítségére érkezettek meg ugyan ezen tudósítások Spanyolországból 6000 fegyvereseket, a' kik *Margaritára* kiszállván, az egész *Uj Spartának* véget vetettek, 's innét *Cumanábais* általevezvén az insurgenseket úgy megverték, hogy *Bolivár* az ő legfőbb vezérjek is tsak nagy bajjal menekedhetett-ki, néhányadmagával, a' kezeik közzül. — Azután ismét megfordították ugyan azon újságlevelek a' kottakát, azt erőssítvén, hogy *Margarita* szigetének tsak felét foglalhatták-el, de azt is sok veszítéssel, a' Királyi seregek az insurgensektől. — A' legutólsóbb újság pedig, mellyet *Venezueláról* olvasunk, ekképpen fejezi-ki a' legujjabb körülállásokat közönségesen: — „*Venezuelából*, a' dolgok' solyamátjára nézve, a' Királyi seregeknek nem nagyon kedvező tudósítások érkeztek. *Poplo Mo-*

rillo, a' Királyi fő vezér, kiverte ugyan *Cariacoból* és *Carupanóbol* a' rebelliseket: de az a' hír, hogy *Margarita* szigetét elfoglalta volna, nem valóságosult-meg. —

A' mi az insurgenseknek *Cariacoi* és *Carupanói Morilló* által történt megverettetését illeti, ez annyival hitelesebb, hogy ezt ő maga írja a' tartomány' Kormányozójához *Mano Salvatorhoz*. A' verekedést Jun. 13-dikára teszi. Az insurgensek' veszítését 200 elestekre és sok foglyokra, azokat, a' kik magokat önként megadták 500-ra, 's a' elnyert ágyukat 8-ra teszi. Minden munitziójokat és egyéb fegyvereiket elvette. Elfogta *Herrera* és *Suerre* nevű Generalisokat 's *Jugo* nevű Oberstert. Reméni, hogy kevés idő alatt az egész ország' meghódoltatásával készen fog lenni egész a' *Triste* öbléig.

Hasonló ellenkezésben voltak néhány napoktól fogva a' Mexikói körülállásokra nézve is a' tudósítások. Generalis *Miná* eleinten már *Vera-Kruzot* is fenyegette vala (tudni illik ezen tudósításokban). Nem soká azután már tsak a' neve is majd oda lett vala. Alig maradt vala egy pár száz embere. Ma ismét így irnak felőlle: — „*Minának*, mint értettük, *Mexikóban* már közel 1100 onnét való (Mexikói), Északi Szabad Amerikai, 's Európai reguláris katonái vagynak. A' magokat hozzátsatolt nemzeti fegyvereseket is számlálhatja 10 ezer emberekre, a' kik néki lekötelték magokat, hogy az ő ügye mellett verekedni fognak. Agyura 's munitzióra is szert tett már elegendőre.

Északi Amerikai Egyesült Státusok.

Innen ilyen nevezetes újságok érkeztek, de a' mellyek leginkább tsak *Francia* országra nézve nevezethetnek nevezeteseknek: — „A' *Bonaparte*' egygyik volt *Adjutánsa Generalis Jourdain*, a'

ki *Watterloondl* fogságra esett, megérkezett Philadelphíába. *Caulincourt*, a' Vicentzaí volt Hertzeg, a' *Bonaparte* hajdani Nagy Lovászmeister, 's utóijára az ő külö dolgokra ügyelő Ministere, a' ki sok ideig Petersburgi Frantzia Nagy Követ volt, őt millió Frankot plántált által Amérikába 's most abban foglalatoskodik, hogy uradalmakat vásároljon ezen summán. Ilyen vásárlásban foglalatoskodik *Vandamme* is. Azt a' *Lec Williámot*, a' ki *Bordeaux* városában Amérikai Consul lévén a' *Watterlooi* ütközetnek elveszése után sok Frantziákat az Amérikába való elevezésre segített, a' *Missisipi* víz mellyékén annak a' tartománynak Hormányozójává rendelte az Egyesült Státusok' Elölülője, a' hol ezek a' sok kívándorlott Frantziák meglepedtek. Ez egy Frantziákból álló nagy plánta tartomány fog lenni idővel a' *Tinibechy* mentiben. *Lacanal*, a' Frantzia Császári Institutum' volt tagja Párisban, szép ígéretekkel hivatgatja a' Frantzia tudósokat és ritka mesterségek miveseit, hogy mennyenek oda lakni. A' vidék, mellyet ezen új plántanemzet választott magának, legkellemetesebb éghajlattalatt fekszik. Spanyolországban *Andalusia*-hoz hasonlít. Terem itt minden, a' mi Déli Európában terem.

A' *Massachusett'* öbliben egy még eddig esmeretlen rettenetes állatot szemlélték meg. Ez egy tengeri kígyó, melly azoknak betsülése szerént, a' kik őtet látták, 150 lábnyom hosszúságú, 's a' bőrit oly kemény héj fedi, hogy lántsával is hajos lenne által verni. Nagyon utánna estek, hogy kézre kerithessék, de még eddig haszon nélkül.

A' Foks barátjai Sept. 29 - dikén számosan összeütelekezvén, innepet tartotak em' ékezetére, egy nagy kortsmának szalájában. Nevezetes beszédek és pohárközönések fordúltak elé. Lord Grey

ült elől. Az ő beszédjének summás értelme e' volt: Ő most semmi dolgot nem lát úgy folyni, melly a' Foks' gondolkozásával megegygyezne. — Végezetre így intette halgatóit: Mind azoknak, kiknek az a' kötelessége, hogy Parlamentomi tagokat váloszszanak ajánljátok, hogy ezen munkában vigyázók legyenek. Maradjatok meg a' mellett, hogy addig semmi új adót meg nem határoztok, míg jobb gazdálkodás nem áll lábra, 's a' fennálló visszaélések el nem töröltetnek. Kösések pedig képviselőitek' szívére mindennek felett azt, hogy arra a' gyűlölséges adóra (érti a' jövedelemtől való taksát) valahogy reá ne engedjék ismét vétetait magokat, mellyet, mint a' beszéd foly, a' Ministerek ismét behozni szándékoznak, 's a' melly által a' mi Coustitúciónknak fenntartására megkívántató lélek egészen kióttatna, 's melly a' Koronás' hatalmát éppen oly nagyon nevelné, mint a' nép' vagyont fogyasztaná. — Más részben azok ellen is hevesen kikelt az Orátor, kik a' Parlamentum' állapotjának megújittatását kívánnák 's azt szeretnék véghez vinni, hogy a' tagok' választása esztendőnként történjen, 's választói jussal minden lakosok birjanak.

Angliában a' Yorki Grófságnak *Halfax* nevű városat azzal magasztalta nem régen egy újságíró, hogy mitsoda nagy emberek vették ott származásokat vagy tudományokat. *Sterne*, *Tilotson*, *Bolton* ezen városban vagy vidéken születettek. *Herschel* orgonista volt ott a' parochia' templomában. A' vak *Sanderson* ez a' nagy Mathematicus is ott tanult sokáig *Nettletonnál*. *Desoe* ugyan ott a' *Rosa* nevű kis kortsmán írta a' maga *Robinsonnyát*.

Frantzia Ország.

A' két Kamarák' tagjai November 5 - dik napjára meghivattattak, hogy gyűlje

nek össze. — A' penzió n lévő emberek laistroma 11 nyomtató mőhelyekben éjjel nappal nyomtattatik, hogy a' kamarák' cleibe terjesztessék. Negyed réiben jő ki a' könyv; 800 lapot teszen; mindenik lapon találtatik 25 penzionatusnak neve, és így az egész könyvben 200,000 penzionatusok.

Párisban egy oly nevezetes per dőlt el Oktober' 5-dik napján, hogy még Anglus Parlamentumi tagok is néhányan jelentek-meg rajta, t. i. a' *Fekete-tő-összseesküvése*, vagy rövidebben a' *Fekete-tő*' pere. A' nevét onnét vette ezen összseesküvés, hogy egy arany gombos tő volt az a' jegy, melyről egymást annak részesei megemerték. A' tő' gombja fekete légy formájú volt. Még tavaly történt, hogy *Monnier* nevű Indzsínör-Oberslajtnánt halálra ítélte, csak kérvéssel azelőtt, hogy a' meglövésre kivetett volna, jelentette a' fogházban, hogy bizonyos nyilatkozatásokat akar tenni. Meg is halgattatott. Nyilatkozatásai abban állottak, hogy 10 czimborás társait elárulta, a' kik ezek: *Maria Contremoulin* Kapitány, *Dufresne* Batalionkommandáns, *Moutard* Kapitány, két *Duclos* egygyik Regiment kassatartó, a' másik vámos, *Bonnet* katonaispotály-igazgató, *Crouzet* Prokurator, *Leclere* Svadronoskomandáns, *Baumier* katonaruha-szerző, *Brice* Vadászok' Kapitánya. — *Monnier* halálra ítélte volt azért, hogy *Vicennes* várának pennával lerajzolt plánumát 's annak előadását, hogy a' *Vicennesi* örző sereg a' kútkba vetett méreg által elkábítván 's elaltván, az alatt az összseesküdtek 6

vagy 7 százan a' várba berontsanak, a' fegyvereket elvegyék, 's onnét Párisra mennyenek, nálla megtalálták. Azt is megvallotta ugyan ő maga, hogy a' vár' plánumát lerajzolás végett *Contremoulin-Fridrich* nevű siketnémára bizta volt. Ötet a' múlt Oktober' 21-dikén akarták meglőni; 's azelőtt csak kevés szempillantatokkal határozta magát társainak elárulására. A' Király az ő halálos büntetését örökös fogságra változtatta által. — A' bünösök? Prokuratorai annak megmútatásán iparkodtak, hogy ezen egész vádnak dolgában semmi összseesküvés fel nem találtatik, 's hogy az egész vád tsupa üres beszéden 's minden fundamentum nélkül lévő híren építettett légyen. — Nevezetesen ütött-ki a' hosszas per' vége. Öt óráig tartott titkos tanátskozás után oly ítéletet mondottak-ki az Esküdtek a' vádnak minden pontjaira nézve, hogy az elvádoltatott személyek azok között egy-egyikre nézve sem bünösök; tehát mind elhótsáttattak. — *Monnier* is megtartotta az életit; 's a' kiket elárult, azoknak se' lett semmi bajok.

Török Birodalom.

A' pestisnek, melly a' mi Konstantinápolyi Követünknek Báró *Stürmer* úrnak hazába bekapván, annak egy fiát elragadta, nem lett ezen Uri házra nézve semmi további következése: noha még, valamint a' fő városban úgy a' környéken is kegyetlenkedik ez a' veszedelmes ragadó nyavaja.

A' Belgrádi eddig volt ágyuzók helyébe két új Artillerista Regimentek küldettek Konstantinápolyból.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Oct. 14-dik napján 278 — 15-dikén 279 $\frac{1}{2}$ — 16-dikán 275 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Buda October' 12-dikéről. — Alig pihent egy keveset Országunk? Kommandansa Fő Herczeg Ferdinand Hazánkna a' Lengyel Határszélekre felé eső részében tett terhes utazása után, ismét útnak indult, hogy másfelé is megvizsgálná a' Katonai Intézeteket. Éppen tegnap dél előtt utazott el nevezetesen *Komárom és Szent György* felé. Reményleni lehet, hogy ő Kir. Fő Herczagségének ezen hasznos, sőt szükséges utazása sok olyan hibáknak, lijjánosságoknak, és vissza éléseknek eltörlését fogja maga után vonni, mellyek Országunkban a' katonai dolgokban eddig lehettek. A' külső Országokban való utazás tagadhatatlanul formálja a' Fejedelmi Személyeket, de a' Hazában való utazása a' Fejedelmeknek egyenesen a' Nemzetnek boldogságára tölöz, úgy hogy méltán örvendhetnek az Alattvalók, mikor a' legfelsőbb Méltóságban lévő Személyeket honnyaikhoz közel tisztelhetik.

A' fő Herczeg ezen tsak most kezdett utazásában e' folyó Hónapnak 12-dikén érkezett *Modorba*. Tisztelettel fogadtatott az össze gyülekezett polgári, és katonai Hivataloktól a' Tanács-Ház előtt. Nagy leereszkedéssel beszéllgetett minden itt lakó penziós Stabalis és felsőbb Katona Tisztekkel; megvizsgálta egynéhány katonai kvártélyokat, a' Tisztek házával egyetemben, és azután *Holits* felé indulván tovább folytatta útját.

Poson, October' 14-dikéről. — A' körül belől fekvő szőlős hegyeken ugyan elkezdődött már a' szüret, hanem a' tulajdonképpen való *Posoni* szőlős hegyeken a' folyó hónapnak 18, 19-dik napjaira van annak kezdete határozva. A' termés nagyon különböző a' helyekhez ké-

pest, de mindenütt igen jó fog. a' bor lenni, mert állandóan igen jó idők jartak körülöttünk a' szőlőnek.

Vármegye Physicusai Tek. *Marsovszky József*, és *Schönbauer Mihály* Doctor Urak, továbbá Város Physicusai Tekk. *Endlicher Ignácz*, és *Würzler Kristóf* Doctor Urak, össze vetett iparkodással, tsak mostanában éppen olyan Kéneső Füstölési Intézetet állítottak itt *Posonban* fel, a' millyet ugyan ezen esztendőben nem régiben ezelőtt Bétsben Doctor *Carro* úr nyitott fel. Egy készület már egészen készen van, és már az Orvoslás folyamatban is van vele; a' másik is kevés napok múlva el fog készülni. Minden egyszeri füstölésnek az árja itt 6 forintra van szabva (Bétsben 10 for.). A' kik ezen füstölési kurával élni akarnak, előre magokat a' fennt tisztelt Doctor urak közzül akármellyiknél jelenthetik.

* * *

Beregh Vármegyéből September utólján.

Mely Szent felhevülésre gerjessen, 's me' örök emlékezetre fenn-maradandó áldozatra vonjon egy serény buzgóságú szívet, a' vallásos szeretet: példás bizonyosága ennek a' közelebb el múlt September' 21-dik napja. — Ez az emlékezetes nap vala az, melyen T. N. Csomai *Kajdi Lajos* úr, több T. N. Vármegyék' Fő Tábla Birája, Megyénkben helyhezett Getse helységének, tsak nem egészen tulajdon költségén felépített, 's tsimosan kiékesített Kő Templomát, 's Tornyát az Ur' ditsőségére, 's Vallásunk' tisztességére fel is szentelteté. Megyénk' minden Vallási-külömbség nélkül egybe hívott, főbb, 's alsóbb rendjeinek, 's több szomszéd N. Vármegyék' nevezetes Tagjainak jelenlétekben reggeli 10 órakor állá bé az Isteni-Tisztelet, melyet a' S.

Pataki éneklő-kar' harmoniás zengzete nyitott meg, mely alatt bé gyűlvén mind két nemen az előbb kelő rendek, néhány ezen alkalomra készült versék' élénklése után, a' Prédikáló Székebe *F. Nagy János* úr, Megyénk' Tractualis Esperestje állta fel, 's ditsértelenen elmondott bőv, és velős prédikációjának talp-köve vala: *Jan. 2: 17. A Te házadhoz való buzgó szerelem, megemésztett engemet.* Ennek végződésével újra az éneklő-kar szóllala meg, 's igazgatójának nem kevés ditséretére, minden füleket figyelemre vona. Az ének után *T. Nánásy Mihály*, Máramarosi Esperest úr lépe fel, ki a' fent tisztelt úr által ezen alkalmatosságra különösen meg lévén hívva, ezen telyes reménnyel biztató várakozásnak, egy oly gyönyörű Oratzióval tett eleget, melynek a' *nemes szívé birtokos* lévén tárgya, belőle a' leg szebb, 's leg józanabb élet-philosophia tündöklött, 's a' mely gyönyörű beszédhez, csak, annak ékes elő-adását lehet méltán hasonlítani. — Isteni tisztelet alatt, a' Fels. Király', ki nek oltalmazó szárnyai alatt e' Sz. Egyház talp-kövekből fel emelkedett, 's a' Cs. K. Familia' hosszas életéért való szíves esedezéseinket, ki szegzett mozsáropogások hirdették. — Az Oratzió' végződése után, Ur' vatsorája osztóda ki, három tsetsemő veve keresztiséget, 's egy pár házas foga kezét, Templom után, az özve sereglött nép, melynek számára az Ég alatt is, a' helybéli Lelki Pásztor által, prédikáció tartata, ebédhez kezdte oszlani; a' főbb rendűek ugyan, a' Tit. Ur' Udvarházának udvarán fel állított deszkás épületbe, hol az asztal 200 személyre vala fel terítve, a' község pedig az Údvarral át-ellenbe kihúzott asztalokhoz; a' nem remélt számos özve-jövetelből származott tolongás véghetetlen vala, 's innen eshetett meg az is, bár a' házi úr' semmi költségének nem kedve-

zett, hogy némelyek, kívánságok 's tettzések szerént nem fogadtathattak. A' vígan végzett ebédet, harmoniás dall, muzsika, végre táncz követé, mely más nap viradtig tartta. — Forró tiszteletünk, száljon háláadásul arra, ki valamint a' minden jók' Kütféjének oltárt emele, annak híveit is örömmre inté! —

E r d é l y.

Brassóbol Sept. 20-dikáról így irnak: E' folyó hónapnak 18-dikán volt Felséges Urunkat, 's Asszonyunkat Városunk kebelében másod izben tisztelni szerentsénk. *Szepsi Szentgyörgyről* reggeli 10 óraker érkeztek ide ö Felségek. Az nap délután mindjárt hozzá fogtak az itt lévő Intézeteknek megyi'sgálásához, és a' Fenyítékházon kezdvén, az úgy nevezett Vásári Épületet, a' hol Vásár idején a' Mesteremberek portékáikat árulni szokták, továbbá a' Polgári Ispotályt, és a' Katholikusoknak Oskoláikat látogatták meg ö Felségek még azon napon. Más nap reggeli 9 óraker a' Tanátszázba mentek. Itt a' Belső és Külső Városi Tanátszözve gyülekezett, és a' Brassói Tzéheknek majd minden Kézimiveikből a' legjelesebb Tzikkelyek özve voltak hordva. Minekutánna ö Felségek a' Tzéhmesterektől, Kézimiveiknek készítése és kereskedések felöl környülállásosan tudakozódtak, és ezeket kegyelmesen kihalgatni méltóztattak, a' Magistratusnak Archivumába mentek, innét pedig az úgy nevezett Tserző Malomba. Estve 6-tól 8 óráig a' Császár ö Felsége Audientziát adott, mellyen a' Polgári Katonáság' Kommandánsa 's Majorja, Senator *Trausch József* úr, az alatta lévő Tiszteket személy szerént bemutatla ö Felségének. Eltávozássok előtt még azt a' kegyelmet éreztette a' Császárné ö Felsége Brassó lakosival, hogy az ide való polgári katonáság' zászlójának *Carolina Augusta* nével

való neveztetését kéréssekre megengedte. Sőt még azt is méltóztatott megígérni, hogy mihelyt a' Fejedelmi lakó Városba megérkezend, az említett zászlóra egy kihimezett plántlikát fog küldeni ő Felsége. E' folyó hónap 20.-dikán reggeli 7 $\frac{1}{4}$ órakor utaztak el ő Felségek Brassóbol, a' kiállott polgárság, és Oskolai Ifjúság sorai, és butszúzó tiszteletteleik között. Azok közt a' tiszteletkezési készülétek közt, mellyek ezen alkalmatossággal tétettek, különösen szembe tűnök voltak több Diadalmi-kapuk. Azt a' melly a' Klastromntszai kapunál állott, e' következő fellyül irások díszesítették: a' városfelé néző oldalán: „A' Felséges utazókat kísérik szíveink;“ a' tulsó felén pedig: „Öröm és szerentse kövesse őket. Több hasonló szépségű Diadalmi kapuk alatt mentek ő Felségek egész a' Brassói Kerület' Határáig. Egész az utolsó előtt valóig, mellyen ő Felségek Képei, és a' hiv Szászok szíves kívánásaikat példázó oltárok és fellyülirások voltak, ifju Magistratusi Tisztviselők kísérték ő Felségeket. A' Határszálen álló Diadalmi Kapunál pedig még egyszer megköszönvén a' Városi Magistratusnak Követsége ő Felségeknek kegyelmét, hiv jobbágyi alázatosságnak kijelentésével hotsátotta útnak ő Felségeket.

* * *

Austriában is véghez ment a' szüret; ezen héten folyt legnagyobb divatjában. A' bornak jóságával egészszén megelégedve vagynak a' szőlős gazdák. De a' bőséggel nem egészszén, melyre nézve a' mustot jó drágán tartják; panaszkodnak, hogy nints sok vásáros.

Bukovina

Ő Cs. Kir. Felsége méltóztatott kegyelmesen megengedni, hogy az az új út, melly az. Inzinör. Oberslajtnánt Do-

czy úr elintézése szerént az Erdélyi határszálen lévő hegyek között *Borgótól* fogva be *Bukovina* felé készítettett, az ő Felsége megelégedésének jeléül, *Ferentz Utjának (Via Francisca)* neveztesse.

Postaeladást illető Híradás.

A' Posta Tulajdon Birtok, Királyi Szabad Pécs Városban Magyar Országban, Boronya Vármegyében, Egy minden tekintetben a' leg előkelőbb Sark Posta Statioók közül az egész Monarchiában, a' Házal és egyéb gazdasággal, vagy a' nélkül is el adandó; tessén, kinek vevő szándéka vagyon, személlyessen, vagy irásban a' Birtokos Asszonysággal, boldogultt Pécsi Postamester Nemes *Klobucharich* Ur Özvegyével, született Ns. *Riennner Theresia* Asszonysággal, leg tovább is October' végéig értekezni; minthogy ő November elejét e' f. e. határozta el az eladás végzésére, akár egyes alku, akár kótyavetye által.

Házaladásról való Jelentés.

Márhoffer Károlynak Nemes Szabad Királyi *Győr* városában, az ujj városban fekvő háza, akár kéz alati, akár pedig kótyavetyénél fogva el fog adattatni. A' ház az ujj városi Piatz elején a' leg díszesebb helyen, az ugy nevezett Öreg-Utszában, szegleten fekszik. Vagnak benne 4 bálthajtásra jól épült szobák, — 2 Kamara, — és egy 250 Akó Borra való pintze. A' Háznak fedele tserép sindelyre van építve. Jó téres Udvaránkut is vagyon. A' kiknek szándékjok volna ezen házat megvenni, kótyavetyén kívül is megvehetik e' folyó Octobernek 22-dik napjáig, melly napon reggeli 9 órakor Licitatio fog tartatni, és a' ház annak fog adatni, a' ki többet fog érteigérni.